

Videóinterjúkkal támogatott 1956-os tanórák hatásainak vizsgálata az általános iskola 8. osztályaiban

Kiss Mária Rita

SZTE JGYPK Alkalmazott Társadalomtudományok Tanszék - MTA-SZTE Elbeszélt Történelem és Történelemtanítás Kutatócsoport

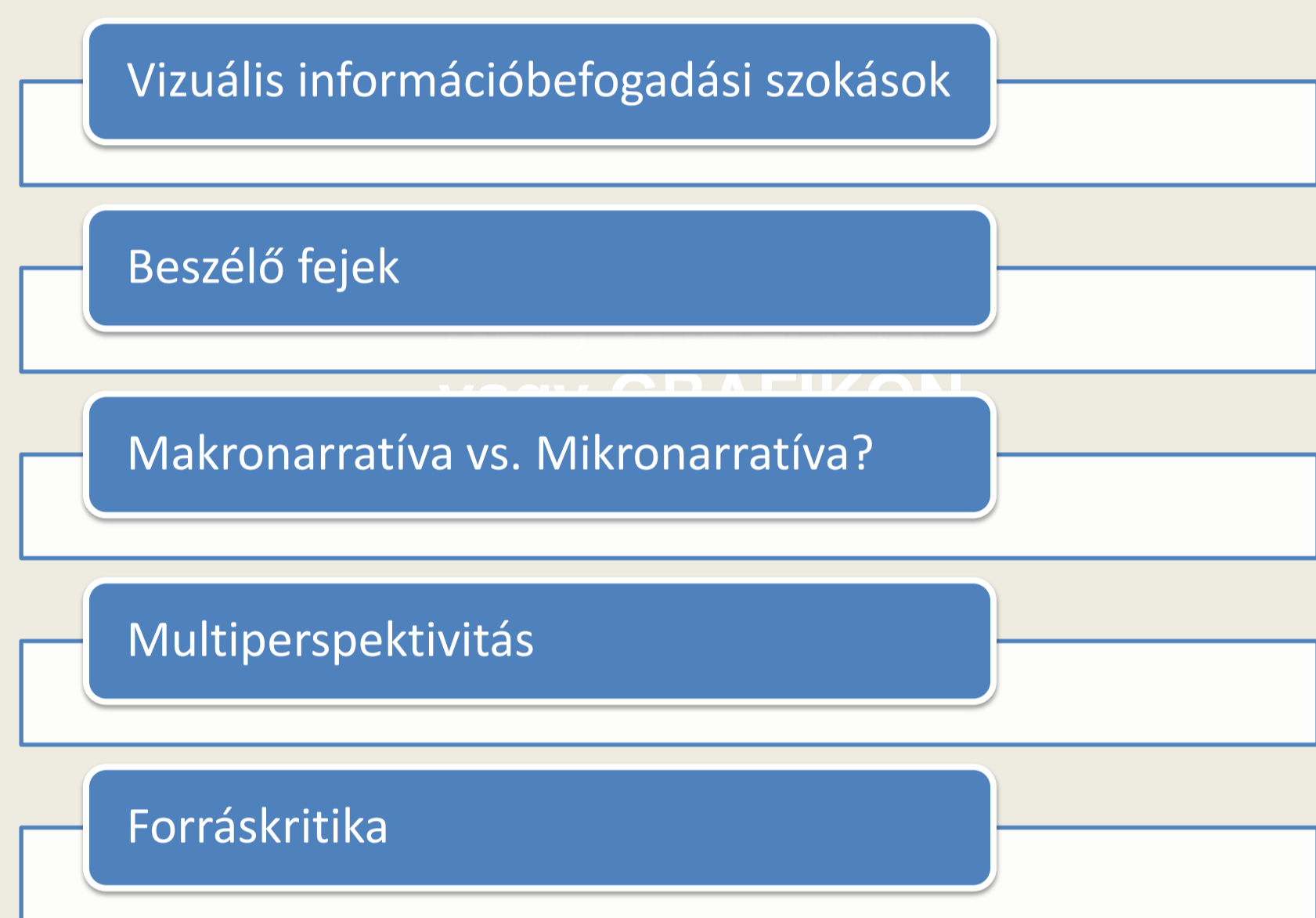
I. Kutatási cél és módszertan

- Milyen pedagógiai előnyökkel jár a videóinterjúk alkalmazása a történelem tárgy oktatásában? Milyen hozzáadott értéket hordoznak a vizsgált tanórák a hagyományos történelem oktatáshoz képest? Milyen különbséget érzékelnek a tanulók?
- Mennyire alkalmas ez a módszertan a modern történelem oktatás előtt álló olyan kihívásoknak való megfelelésre, mint:
 - a múlt jelen kontextusába való helyezése;
 - személyes kapcsolatteremtés a történelemmel;
 - a multiperspektivitás érzékeltetése;
 - morális dilemmák feldolgozása? (Kojanitz 2018)
- Hogyan képes mindez hozzájárulni az állampolgári kompetenciák fejlesztéséhez?

Alkalmazott módszertan:

Videóinterjúkkal és nem konvencionális módszertani eszközökkel támogatott tanórák után készített fókuszcsoport beszélgetés öt nyolcadik osztályban.

II. Kommunikációelméleti háttér:



IV. Történelem alulnézetből: a praktikus emberi tapasztalatok megszerzése

A múlt relevánssá tétele azt is jelenti, hogy a történelem órákról a diákok olyan tudást, tapasztalatot visznek haza, amit a saját életük szempontjából is fontosnak tartanak.

A fókuszcsoport beszélgetések rávilágítottak: **a diákok nem elsősorban az elvont teoretikus megállapításokra, hanem – szocializációs szükségleteiknek megfelelően – a történelmi szereplők által megélt, de a saját életükben is hasznosítható praktikus emberi tapasztalatokra voltak kíváncsiak.** Ezt egyértelműen jelzik a lényeg kiemelését célzó moderátori kérdésekre adott reflexióik. A válaszokban kivétel nélkül csupa olyan megközelítést találunk, ami a diákoknak a saját életükre vonatkozatható tudás megszerzésének igényét fejezi ki. A nyolcadikosok arról faggatnák az 1956-os események ifjúságát milyen érzés volt forradalmat csinálni, „mit gondolhatott az, aki nem szállt be a harcba és meghúzódott a háttérben, „*hogy amikor Tamás bácsit börtönbe zárták, akkor gondolkozott-e olyanon, hogy megszökne, tovább folytatná ezt, amit tett, hogy Magyarország jobb ország legyen?*”

V. Hozzájárulás a diákok jelenkori társadalmi tapasztalatainak értelmezéséhez

„Moderátor: A többieknek még észrevétel, vagy ami meghatározó élmény?

Az egész 56-os forradalom szelleme.

Moderátor: Az egész 56-os forradalom szelleme megérintett?

Meg. Szerintem tök jó volt, hogy a fiatalok mind ugyanazt akarták és a cél érdekében közösen tettek. Hogy nem volt veszekedés, hogy ki mit akar, hanem egy közös cél érdekében. (8.c)

„Moderátor: Mit üzen ez a történet a mai fiataloknak? Konkrétan a fiataloknak mit üzenhet?

Tartsanak össze.

Moderátor: Miért tartsanak össze, miért fontos?

Mert együtt könnyebben eléri a céljukat, minthogy egyedül, egyesével. (...)

Meg hogy becsüljék meg, hogy milyen jó körülményekben élünk. És nem úgy, ahogy akkor.” (8.a.)”



III. A tananyaghoz való viszony módosulása

III. 1. A reprodukálható ismeretekkel kapcsolatos hagyományos távolságtartó attitűd oldása

„A törti órákon csak hallgatjuk, amit mond a tanár, meg jegyzetelünk, de ezen az órán néztünk filmet, és riportot az emberről (...) aki ebben részt vett.” (8. c)

„Szerintem sokkal jobb volt, mint egy tankönyves óra, ahol jegyzetelünk a füzetbe és semmi érdekességet nem tudunk meg.” (8. a)

„Csodálkoznak, hogy nem szeretjük a törti órát, hogy szeressük, ha nem tudjuk átélni? Ha nem mutatnak semmit, csak írásban.” (8. c)

III. 2. A személyes történetek bázisára épülő történelmi tényismeret: az élő történelem

„A videóban látjuk azt a személyt és azokat az embereket, akik ott voltak és ezt csinálták, a könyvben meg csak le van írva és elképzelve, hogy hogy történt, de a videón látod, átéled a helyzetet.” (8. c)

„Azok tényleg ilyen élő emberek voltak.” (8. d)

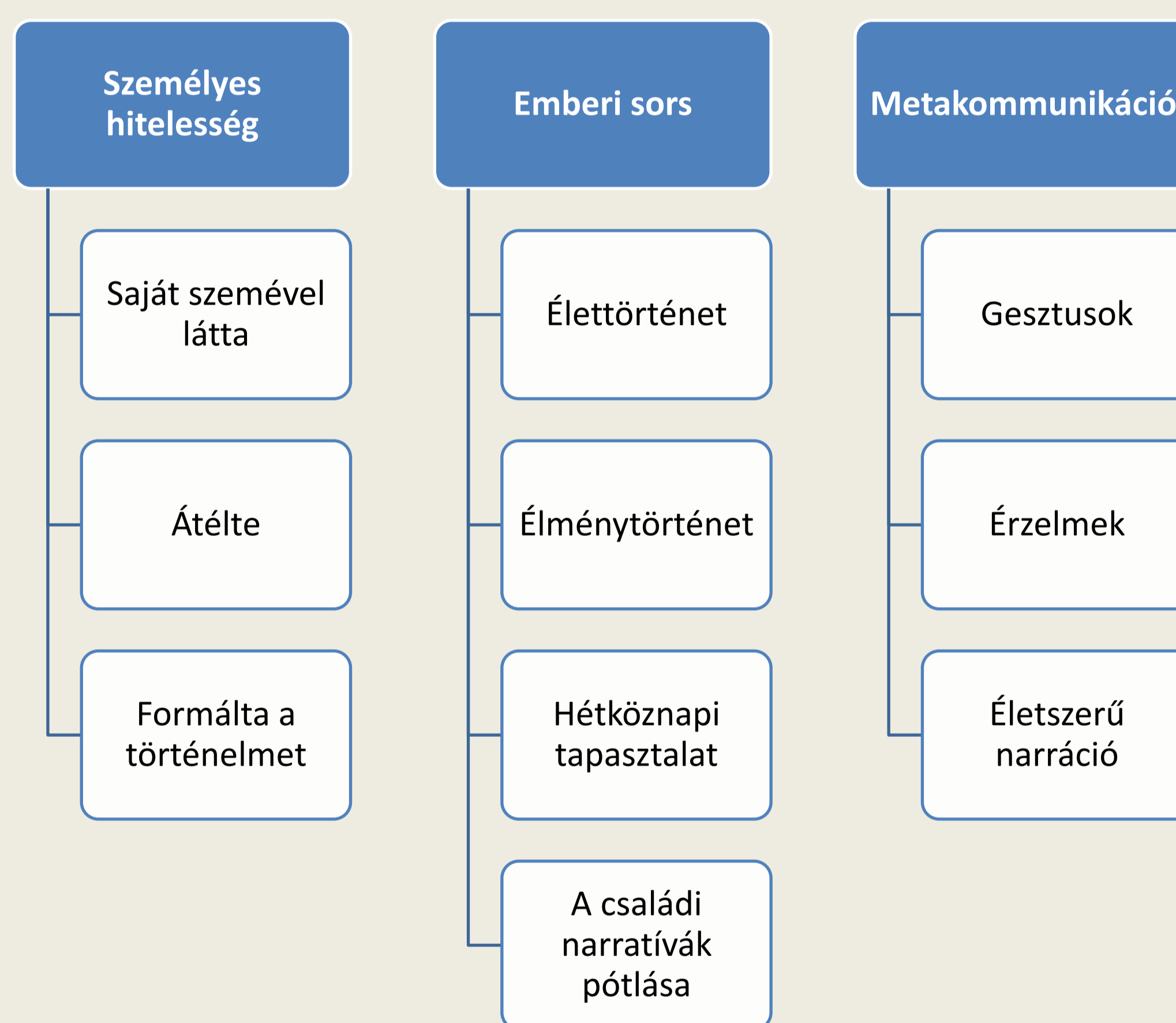
„Nem csak egy név, akít megtanultunk az órákon” (8. a)

„Míg az olvasásból több dolgot fel lehet fogni, nem lehet felfogni a hangulatot, nem lehet együtt érezni az adott illetővel, aki épp mondja, mint amikor legutóbb a videóban tapasztaltunk.” (8. b)

III. 3. Kapcsolatteremtés a történelemmel: a következményeiben jelen lévő múlt

„Abban több, hogy amit elolvastunk, azt bárki leírhatta, de amit így megnézünk, attól az embertől hallottuk, aki átélte. (8. c) „Szinte mintha ő mesélte volna személyesen nekem, ez nagyon izgalmas. Így sokkal jobban áttekinthető volt, mintha magamnak olvastam volna, mert ezt elmesélték. (8. a)

„Hogy nem ott lennének, ahol most vagyunk, ha az '56 nem történt volna meg. És nem biztos, hogy így nézne ki a jelenünk, ahogy most kinéz.”(8. b.)



VI. Következtetések

Jelenelvűség

- A visszaemlékező kapocs múlt és jelen között
- A múlt ismerete és a jelen megértése
- Jelenben is hasznosítható tapasztalat

Beavatottság, érintettség

- „Ő meséli nekem”
- „Nélkülük nem lenne ilyen ez az ország”
- „Emberi lényekké váltak, akikkel együtt lehetett érezni”

A diákok szocializációs szükségletek kielégítése

- Transztörténelmi értékek
- Kollektív emlékezet fenntartása
- Morális tanulságok – társadalmi értékek
- Történelmi traumák feldolgozása
- Álláspontok sokfélesége – kritikai gondolkodás
- Identitás- azonosulás a politikai közösséggel
- Állampolgári kompetenciák fejlődése

A politikai kultúra formálása

